

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 7

Fylke: Oppland

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Øster Toten

Emne: Skar

Bygdelag: Høff sogn

Oppskr. av: Pål Gihle

Gard: Balke sogn

(adresse): Kraby

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Markus Holsten; Harald Johnsrud (knektstogmester)
Jens Rindal, gartner 82 år.

SVAR

1. Førslag utenom de alminnelig brukte blir kalt hjelpefor, og slikt kan en til sine tider få kjøpt, særlig, mask-drunk. Raskefor er for en hentes sjøl som lauv og skar; nødfor er slikt som bjørkeris og bar.
2. - Skar er sjelden brukt her i bygda nå. Men oppe i åskanten både i Høff og Balke sogn fins det igjen folk som kjenner til det.
3. å skava - skjær - skov - skøvi.
4. Skar har vært nyttest som raskefor i vanskelige år.
5. Det var isar og snø som blev brukt, og den som stod inne i granskogen var gjevest. Rogn og selje var også gode til skar.
-
8. Det var bare sauen som fikk skar og det blev gitt for seg sjøl i lange kasser. Både skar og lauv av older var det vanskelig å få depe til å etc.
-
10. Somme bygg ved om hesten og skov av den etter som det trengtes. Andre gikk ens ørend etter skar, som de skov av trev som stod på roten og bar det hjem i sekken. Redskapen de brukte var forskjellig forteller min hjemmetsmann.

Snart brükte de laivkniven, til andre tider en stükt ljå, rekkjespaden var også brükt. Skar som de tok slik mitte fies opp skates eller blev det for tørt. (Det å barkje et tre som står på roten kalles også å støtte - å skette og å sette trest). Da veden blev mer verdt fikk ikke folk lov å skara trer på roten, men de fikk hügge det de ville og kjöre hjem og kappet da laivveden opp i baksvedlengder. Det blev da til det, at de lot sauen gnaga på borken sjöt, men de hadde det for det, at sauen blev slem til å gnage bork i skogen när den blev frukt slik. De av-gnagde kabbene töket de i solveggen og brükte veden til baksved og pannered.

12. Skarved var veden som de skoor av.

14. Skarved hentet de om hösten og utover vinteren. Best var det å make snö på veden så den ikke fikk töke.

15. Det var nok my brükt å sitte ved peisen i kjøkkenet å skara.

16. Da brükte de gjerne en tollekniv, holdt den fast mot kneet og drog kavlens att og fram under kniven.

23. Kjeppene som blir at kalles skjevling, andre sier skavlein. Skjevling - skjevlinger.

26. Som få er sagt er skar sjelden eller kanskje ikke brükt her i bygda nå, og etter det jeg har spürt har det bare få steder vært brükt etter år 1900.